

Handläggare
Elin Mårtensson

Tjänsteskrivelse
2024-02-12

Diarienummer
VN-2024/13

Valnämnden

Valsedlarnas ordning i valsedelställen för val till Europaparlamentet 2024

Förslag till beslut

Valnämnden fastställer ordning av valsedlar i valsedelställen enligt förslag i tjänsteutlåtandet, daterat 2024-02-12.

Sammanfattning av ärendet

I syfte att upprätthålla förtroendet för valsystemet och för att underlätta för väljaren att hitta bland valsedlarna ska valsedlarna presenteras likformigt på samtliga röstmottagningsställen. Valnämnden behöver fatta beslut om hur ordningen av valsedlar i vallokaler och förtidsröstningslokaler ska se ut.

En likformig presentation av valsedlar

I 8 kap. 2 § av vallagen (2005:837) framgår att valsedlarna ska presenteras på ett likformigt sätt.

Valmyndigheten ger vägledning till de lokala valmyndigheterna, valnämnderna, genom att ge ut ställningstagande innehållande redogörelse för myndighetens uppfattning i olika rättsliga frågor. I sitt ställningstagande (VAL-863) om valsedlarnas ordning i valsedelställen redogör Valmyndigheten för bedömningen att en placering av valsedlarna i bokstavsordning utifrån de partibeteckningar partierna deltar under innebär en rättvis och saklig presentation. Därtill rekommenderar myndigheten användning av valsedelställ för att skapa goda förutsättningar för röstmottagarna att hålla ordning bland valsedlarna.

JO har i ett antal fall (se dnr 5668-2010, 5127-2010 och 5161-2010) konstaterat att ingen åtskillnad får göras mellan partier vid utläggning av valsedlar. Alla valsedlar ska tillhandahållas på ett likformigt sätt på en och samma plats.

Valsedlar vid val till Europaparlamentet

I allmänna val finns det tre olika sorters valsedlar. Dessa är partivalsedlar, namnvalsedlar och valsedlar med enbart valbeteckning ("blanka valsedlar"). Partivalsedlar förekommer inte i samma utsträckning vid val till Europaparlamentet som vid val till riksdag, region- och kommunfullmäktige. Det är sammantaget betydligt färre valsedlar vid val till Europaparlamentet.

Partier som vid något av de två senaste valen till Europaparlamentet har fått mer än en procent av rösterna i hela landet har rätt att få sina valsedlar upptryckta och utlagda av valadministrationen om de begär det vid val till Europaparlamentet.

I val till Europaparlamentet utgör hela Sverige en valkrets vilket innebär att partier i regel endast ställer upp med en kandidatlista. Valmyndigheten trycker och distribuerar *namnvalsedlar* till kommunerna för de partier som begär utläggning och som endast deltar med en valsedel. Väljer ett av partierna som har rätt att begära utläggning istället att ställa upp med flera kandidatlistor och därmed delta med flera olika namnvalsedlar trycker och distribuerar Valmyndigheten istället en *partivalsedel*. Valmyndigheten gör bedömningen att i dessa fall ska valnämnden säkerställa att partivalsedlarna presenteras på samma sätt som namnvalsedlarna.

Partier som distribuerar sina valsedlar till ett röstmottagningsställe har rätt att få dem utlagda där om de deltar i valet till Europaparlamentet.

Valnämndens ansvar

I 8 kap. 2 § av vallagen finns bestämmelser om vilka valsedlar valnämnden ansvarar för att ge väljaren tillgång till.

Valnämnden ska i anslutning till ett röstmottagningsställe ordna en lämplig avskärmad plats där valsedlar kan läggas ut och där väljarna var för sig kan ta sina valsedlar utan insyn. Om en sådan plats inte kan anordnas i anslutning till röstmottagningsstället får den i stället ordnas inne i lokalen. På denna plats ansvarar valnämnden för att det finns valsedlar för de partier som vid något av de två senaste valen till Europaparlamentet fått mer än 1 % av rösterna och som begärt utläggning. Valnämnden ansvarar även för att ge väljaren tillgång till blanka valsedlar.

Följande partier har fått mer än en procent av rösterna vid något av de två senaste valen samt begärt utläggning: Arbetarepartiet-Socialdemokraterna, Centerpartiet, Feministiskt Initiativ, Kristdemokraterna, Liberalerna (tidigare Folkpartiet), Miljöpartiet de gröna, Moderaterna, Piratpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet.

Övriga partier som deltar i valet ska också kunna ge väljarna tillgång till sina valsedlar.

Sedan 2022 ansvarar valnämnden (i praktiken röstmottagaran) för utläggningen av valsedlar.

Ordning i valsedelställen

Laghänvisningarna nedan avser vallagen (2005:837).

I Knivsta kommun används valsedelställe som har en utformning med 36 fack.

Förslaget till ordning i valsedelställen enligt nedan skiljer sig från beslutad ordning av Valnämnden till EU-valet 2019 gällande placering av blank valsedel. Den blanka valsedeln placerades tidigare högst upp i kolumn 3. Valmyndighetens rekommendation är att blanka valsedlar ska stå väl synliga nedanför övriga valsedlar i valsedelstället.

Kolumn 1: Förvaltningen föreslår att de valsedlar som valnämnden ansvarar för att ge väljaren tillgång till utifrån bestämmelserna i 8 kap. 2 § p.1 samt 8 kap. 2 § p.3 placeras i den första lodräta kolumnen till vänster i valsedelstället. Valsedlarna för de partierna som begärt utläggning och omfattas av 8 kap. 2 § p.3 ska placeras i bokstavsordning uppifrån och ned utifrån de partibeteckningar partierna deltar under. Valsedlar med enbart valbeteckning, blanka valsedlar, ska placeras i facket längst ned (se illustration nedan) för kolumn ett.

Om ett av partierna som omfattas av bestämmelserna i 8 kap. 2 § p.3 väljer att delta med flera valsedlar är det den valsedel som Valmyndigheten distribuerar till valnämnden som ska placeras i kolumn ett. Partiets övriga valsedlar placeras då enligt ordningen för kolumn två.

Kolumn 2: I den andra lodräta raden från vänster ska valsedlar för partier som deltar i valet men som inte omfattas av bestämmelserna i 8 kap. 2 § p. 3 placeras i bokstavsordning uppifrån och ned utifrån de partibeteckningar partierna deltar.

Kolumn 3: Används vid behov som fortsättning av kolumn två (se tabell nedan för illustration).

Kolumn 1	Kolumn 2	Kolumn 3
	Alfabetisk ordning	
Arbetarepartiet-Socialdemokraterna	A	
Centerpartiet		
Feministiskt Initiativ		
Kristdemokraterna		
Liberalerna		
Miljöpartiet de gröna		
Moderaterna		
Piratpartiet		
Sverigedemokraterna		
Vänsterpartiet		
Blank valsedel		Ö

Ekonomisk konsekvensanalys

Förslaget innebär ingen ekonomisk konsekvens.

Barnkonsekvensanalys

Barnkonsekvensanalys är gjord enligt checklista.

Underlag för beslut

Tjänsteutlåtande 2024-02-12

Beslutet ska skickas till

Akten

Åsa Franzén

Chef för kommunledningskontoret

Barnchecklista inför beslut

1. Påverkar beslutet barn?

Ja

Nej

Enligt FN är alla under 18 år
att betrakta som barn

Väljare och röstmottagare är över 18 år.

Om, ja fortsätt med frågorna.

2. Hur har barns bästa beaktats?

Ej relevant.

3. Beskriv eventuella intressekonflikter.

Ej relevant.

4. Barn tillfrågas vid övergripande fleråriga planer/styrdokument. Har så skett?

Ja

Nej

Inte aktuellt. Beslutet rör inte övergripande flerårig plan/ flerårigt styrdokument

Om ja, förklara på vilket sätt barn varit delaktiga i beslutet, vilka åsikter barnen lyft fram samt hur dessa åsikter beaktats i beslutet. Om nej, förklara varför barn inte tillfrågats.